

Az ellentmondás nem mai keletű Fogyunk, s még sincs elég lakás

A HABITAT — az emberi települések — világnapja alkalmából hétfőn az ENSZ HABITAT Magyar Nemzeti Bizottsága és Kelet-Európai Információs Irodája konferenciát rendezett a Magyar Tudományos Akadémia kongresszusi termében.

Horváth István belügyminiszter bevezető beszédében elmondta, hogy a demográfiai viszonyok kedvezőtlen alakulása, a gazdálkodás feltételeinek szigorodása, a települések infrastruktúrájának fejlesztésére fordítható eszközök szükségessége kedvezőtlenül befolyásolja településeink helyzetét, lakóinak

életkörülményeit. A nyolcvanas években a népességszökkenés üteme gyorsult. A lakáshiány ennek ellenére mind égetőbb gondná vált. Az új építkezések mellett háttérbe szorult a meglévő lakások fenntartása, korszerűsítése.

A településpolitika elmúlt évtizedekben alkalmazott gyakorlata nem alkalmas sem a mai, s még kevésbé a jövőbeni feladatok megoldására — mondotta a miniszter. A korábbi településpolitika elsősorban a gazdaságpolitikát igyekezett szolgálni.

Szajré, Tosca

Joe Orton Szajré című művének műfaja: morbid komédia — a színpad szerint. A nyílt színen: koporsó, amivel meghökkenítő dolgok történnek. A fekete komédia minden jelenete csattanóval végződik, a csattanókon pedig — természetesen az író és a színrevivők szándéka szerint — nevet a közönség. A Balázsovits Lajos-rendezte előadás sajtóbemutatója ma este 8-kor lesz a kisszínházban.

A nagyszínházban viszont ma este a Tosca kerül színpadra, vendégművésszel, aki egyébként — hazajött: Szilágyi Béla, az Operaház művésze, Szegeden végzett, a Kisopera alapító tagja volt. Most a Sekrestyén szerepét énekli. Partnerei Bajtay Horváth Ágota (Tosca), Juhász József (Cavaradossi), Gyimesi Kálmán (Scarpia). Pál Tamás vezényel.

Bemutatjuk a SZOTE új tanszékvezetőit (2.) Kényszerpályán?

A deszki sziv- és tudógyógyintézet bejárata ez év júliusában új tábla került. A felirat: Szent-Györgyi Orvostudományi Egyetem tudógyógyászati tanszéke.

A SZOTE most létesült tanszékének vezetője Kraszkó Pál professzor. Sorozatunk második részében vele ismerkedhetünk meg olvasóink.

ember dolgozott itt, akitől a szakmát meg lehetett tanulni.

— Kanyarodjunk vissza a végzés esztendejéhez. Gyulára került.

— Mit mondanak? Nagyon erősen kényszerpályának éreztem, hiszen sohasem akartam tudógyógyász lenni, és mindent megvettem annak érdekében, hogy kitörjek az akkortájt szellemileg igazából nem igénybe vevő szakmából. Annyit szerencsére elértem, hogy a mellkassebészetre kerültem. Előbb Gyulán, majd Miskolcon is.

— Később is a tudógyógyászatnál maradt, hiszen megépülte pillanatában az edelőnyi 300 ágyas tudógyógyintézetbe ment.

— Ismét kényszerből. Miskolcon nem volt lakásom, alacsony volt a fizetésem. A hiúságomat viszont megérintették, amikor az edelőnyi kórházba megbízott osztályvezetőnek kérések fel. Akkoriban a szakma általában volt, s én úgy gondoltam, nagyobb mozgásterem lesz, átvehetem a külföldi irodalomból már ismert, de Magyarországon még nem honos módszereket. Ez nagyjából igaznak bizonyult, hiszen az edelőnyi intézetben sok újat sikerült bevezetni, felfuttatni, természetesen intézetben kívüli partnerek és kollégák segítségével.

— A sikeresnek mondható edelőnyi évek után most ismét változtatott.

— Többször adódott már változtatási lehetőségem, de úgy gondoltam, az edelőnyinél csak jobb körülmények kellenek. S miután a felkínált állások nem ígértek jobbat, én békésen végzettem a dolgomat. Bár az utóbbi években már éreztem, hogy én abból a csapatból nem vagyok képes többet kihozni, mint ahogyan ők sem ennélfogva.

— Ezért jött el?

— A dolog nem ilyen drámai. Nekem nem jutott volna eszembe elköszönni, viszont amikor megkérdezték, lenne-e kedvem egy létesítendő tanszék vezetését vállalni, igent mondtam.

mert úgy gondoltam, szükségem van egy új kihívásra, különben nagyon gyorsan megöregszem. Két dolog vonzott. Az egyik, hogy más szakmákkal, tanszékkel sikerül ideális munkakapcsolatot kiépítenem, és ezzel feléled bennem a klinikai kutatási vágy, ami nekem nagyon sok örömet okozott már a szakmában. Az idejövetelem másik oka: elmondhatatlanul jó érzés fiatalokat oktatni. Nemcsak a szakmára, hanem magatartásra, hiszen erről a tanácsokban nem esik szó.

— Tervei az új tanszékben?

— A tanszék fokozatosan alakul majd ki. Ötven ágyval kezdtek a működésüket — rajtam kívül — négy orvoskollégával. Várhatóan egy év múlva az ágyszám és az orvosok létszáma is megduplázódik. Újnak számító módszerek bevezetésére készülünk Deszken, illetve Csongrád megyében. Ehhez és az oktatáshoz is módszerekre van szükség. Szeretnénk egy kisebbfajta oktatási épületet is, hiszen ez elengedhetetlen az orvosnevelői munkánkhoz.

— Gondolja, hogy az állandó pénzhiányra hivatkozó egészségügyi vezetés teljesíti anyagi igényeit?

— Én úgy gondolom, hogyha a vezetés számára kellően indokolt a kérés, akkor a vezetés hajlik teljesíteni. Én meg tudom indokolni, miért szükséges a tudórak korai felismerését lehetővé tevő egymillió forintos videofelvételek bronhoszkóp. Ha segítségével évente csak 30-40 tudórakot fedezünk fel abban a stádiumban, amikor még gyógyítható, akkor világos, hogy nem egymillió forint ellenértékű „szolgáltatást” nyújtunk.

Az Egészségügyi Minisztérium határozata alapján született meg a SZOTE deszki tudógyógyászati tanszéke, amely, mint oktatási intézmény, az egyetemhez tartozik, de a Csongrád Megyei Tanács kórházában kapott helyet. Így mindhárom gazdától várom az anyagi támogatást.

Kalocsai Katalin

Ártatlanok voltak...

A délszláv nemzetiségű vádlottakat — Miletin Györgyöt, Lásztity Ljubomirt, Belájszky Krisztofot, Lászlóvic Mártont, Radity Milt, Adamov Alexandert, Jancsik Milicát és Dácsin Danicát — a népi demokratikus államrend megdöntésére irányuló szervezkedésben való tevékeny részvétel bűntette — Miletin Györgyöt és Lászlóvic Mártont folytatólagosan elkövetett hűtlenség bűntette miatt is — 1-10 évi szabadságvesztéssel sújtották annak idején.

A felszabadulást követően a Magyarországi Délszlávok Demokratikus Szövetsége szöregi szervezetét irányító Miletin György — aki foglalkozására nézve földműves volt — gyakran utazott Jugoszláviába, a tájékoztató iroda Jugoszláviáról szóló határozata után is. Ott megismerkedett egy Duskó nevű főhadnaggal, akivel a magyarországi dolgokról cserélt véleményt. Egyebek között megállapodtak abban, hogy inkább ne működjen a szöregi szervezet, semmint, hogy Tito el-

A Legfelsőbb Bíróság Elnökségi Tanácsa hétfői nyilvános ülésén — helyt adva a legfőbb ügyész óvásának — hatályon kívül helyezte a budapesti népbíróság 1949. október 31-i, illetve a Népbíróságok Országos Tanácsa 1950. február 13-i ítéletét, és bűncselekmény hiányában felmentette Miletin Györgyöt és hét társát az ellene emelt összes vád alól.

len nyilvánítson véleményt. Később Miletin Budapestben találkozott a Lászlóvic Mártont ügyvédnél dolgozó Lásztity Ljubomirral. Arról tanácskoztak, hogy illegális szervezetet kellene létrehozni azért, hogy az MDDSZ se folytasson Tito-ellenes tevékenységet, s egy illegális lap alapítását is tervbe vették, azonban mindezt nem került sor.

A korabeli ítéletben olvasható — egyebek között — hogy az 1948. évi népszámlálás előtt Lásztity a

délszláv lakosságnak szánt röplaptervezetet készített, bár a sokszorosítás elmaradt. Miletin 1948 nyarán Szabadkáról titóista propagandairásokat kapott, s ezeket terjesztette. Lászlóvic 1947-ben Brankov Lazar — a Rajk-per egyik elítélte — hívására Budapestre jött, ahol a jugoszláv követtség egyes magas beosztású tisztviselőit folyamatosan tájékoztatta a délszláv szövetségben törtétekről. Lásztity — mint az MDDSZ ifjúsági titkára és központi vezetőségének tagja — a tájékoztató iroda határozatának nyilvánosságra hozatalakor azon a véleményen volt, hogy semleges álláspontra kell helyezkedni, de valójában Tito pártján állt. Több vidéki szervezetben sikeresen agitált, miszerint a szövetség nem politikai tömörülés, s ezért nem csatlakozik a tájékoztató iroda határozatához.

Belájszky és Radity 1948 decemberében, majd 1949 január-februárjában Jugoszláviában 500 propagandaíratot vett át, ezek egy részét Magyarországon terjesztették. Adamov, Jancsik és Dácsin terhére szintén röplapterjesztést róttak.

A hétfői nyilvános ülésen a legfőbb ügyész képviselője kiemelte: az ügy vádlottainak mindössze egyetlen „bűne” volt az, hogy délszláv nemzetiségűek voltak. Ez — sajnos — elegendő volt ahhoz, hogy börtönbe kerüljenek. Emlekeztetett az akkori politikai helyzetre is: mint mondták, a tájékoztató iroda határozata után „le kellett számolni” Jugoszlávia bárányaival is. Kifejezte reményét, hogy az Elnökségi Tanács határozata bizonyítja majd, hogy Magyarország nem csak állampolgárságát, hanem igazi jogokat biztosító hazát is ad az itt élő nemzetiségűeknek.

A védők — utalva arra, hogy ez a törvényességi óvás jócskán elkészt — szintén az elítéltek felmentését indítványozták.

Az Elnökségi Tanács felmentő határozatának indoklásában Czili Gyula, a Legfelsőbb Bíróság elnökhelyettese arról szövelt, hogy az elítéltek a napi politikai érdekeinek estek áldozatul; abban az időszakban a tájékoztató iroda határozatának úgy is érvényt kívántak szerezni, hogy megfosztották ezeket az embereket a véleménynyilvánítás lehetőségétől. Az egykori vádlottak közül egy sem jelent meg az ülésen, részben, mert már nem élnek, illetve, mert nem volt kideríthető jelenlegi tartózkodási helyük.

— ... és ha a körülmények nem így alakulnak?

— Sebész akartam lenni. Noha a klinikán kapható fizetés nem volt túlzottan csábító, de egy valami nagyon vonzóvá tette. Nevezetesen, hogy igen sok okos

Írásunk visszhangja

A megnyugtató „árnyék”

Tisztelt Szerkesztőség!

A lap szeptember 27-i számában „A pártunk meg kell változnia” című interjúja, mint részben érintett, az alábbi észrevételt teszem:

Mivel nem szeretem az anonimitást és az árnyékliséget, a Délmagyarországban is nyilvánosságra kívánom hozni, hogy Vastagh Pál első titkár ellenkormányalakítási elképzelésére a Déli Naplóban én reagáltam. Örömmel nyugtázom, hogy felvetésemet az interjú készítője indokoltan és időszzerűen tartotta, illetve a megintérvált válaszadásra méltatta.

Az első titkár úr magyarázata némiképpen megnyugtató. Mert bizony nagy különbség van az ellenkormány és az „árnyékkormány” fogalom között. Az előbbi ugyanis nyílt és külső erőlt is támogatott lépést jelent a legitim kormánnyal szemben, az utóbbi viszont csak egy váro-

mányos és jelképes kormány az ellenzékben, levő párt(ok) elképzeléseiben, törekvéseiben. Találó az angol ellenzéki pártra való hivatkozás is. Persze, mi ma még messze vagyunk egy nyugati típusú parlamentáris kormányzat modelljétől.

Egyébként Vastagh Pál nyilatkozata „profi” politikusra vall. E jelzőt azért bátorodom használni, mert korábban ő maga utalt arra, hogy az MSZMP-nek profi politikusokra van

szüksége. A mostani beszélgetés az első titkárral nagyon aktuális volt, mert saját pártja kongresszusi küldöttesportjában is felvetették: „a Csongrád megyei első titkárnak a következő napokban határozottan le kellene tenni a garast valamelyik irányzat mellett.” (Délmagyarország, 1989. szeptember 15.).

Más kérdés, hogy a profi nyilatkozat alapján felismerhető-e Vastagh Pál valódi politikai arculata?

Szathmáry Árpád

A határfolyókról

Magyarország a szófiai, Maróthy László miniszter, október 16-án kezdődő összhétfőn, a Környezetvédelmi európai környezetvédelmi és Vízgazdálkodási Minisztériumban megtartott sajtótájékoztatón, amelyen többre a határfolyók vízzennyezétségét — közölte lalkozott.

Van-e Nagy Magyar Trikó?

Most minden huncutság nélkül tegyük fel, hogy sétálok az utcán, és szembe jön velem egy hónaliban enyhe kivágással bíró, tiszta pamuttrikó, mely a vállakat széleiben megnyújtandó, egyébiránt kiemelendő. Olvasószemüvegem nem lévén (kéznél), kissé előretolt nyakkal, majd visszahökölve, bátran olvasom a merész, s minden önáltatástól mentes fölírását: I'm stupid (vagyis, enyhe fordításban: Ostoba vagyok — mármint ő).

Ez még tetszik is. Jó, ha tisztában van magával az ember. Az már más kérdés, ha ez jócskán meg is látszik rajta. Talán a legfontosabb, hogy tudjuk, kik vagyunk, mit akarunk, és hová igyekszünk. Mintha tudnám, hova tartok, sétáltam tovább.

Fél perc sem telt belé, újabb bőséges önismerettel himzett trikó merült elő: I'm a fink (pontosabban: Beszűgő vagyok). Gyorsan átnyergeltem az utca másik oldalára, no-no, bár ott erősen fújt a szél, de legalább ennyi szabadság engedessék meg, még ha nem is a hitelteli inzultus elkerülése végett.

A nemzeti önértéket is csiklandozó, jól püpozított dózis csak néhány óra múlva ért el. Focimeccs a tévében, szívem a helyén, a Nagy Magyar Válogatott a fúvón (később a padlón?). Gézát elkaszálják, a másik falabáról is repülnek a forgácsok. Géza szája erősen mozog, sehol egy zajmikrofon. A gyűró pocakját meghazudtoló sebességgel trappol a képernyő jobb alsó szélétől a középig. Büszke, van munkája. És van fölírata is, a hátán, ő Hungary, nem magyar, hungari, azért hungari, hogy tudják, hogy magyar, de ha magyar lenne, nem tudnák, mi ez a magyar, talán a Megázott Angyalokat Gyártó Archailzó Régeszék reklámfelírata, gondolhatnák, gondolhatnánk.

Vagyis pontosabban, föltennem a great poetical kérdést, „ami ugye elég gusztustalan”: van-e Nagy Magyar Trikó?

Podmaniczky Szilárd